חשובע זיילען פון אידישער ליטורגיע

צום באזוך אין טאראנטא פון פראפעסאר זאלודקאווסקי און חזן קאמפאזיטאר לעווינסקי.

פון נתן סטאלניץ

טאראנטאר ליעבהאבער פון אידישער מוזיק און סינאגאגאלען געזאנג האבען יעצט די מעגליכקייט צו הערען צוויי פראמינענטע מוזיקאלישע פערזענליכקייטען פראפעסאר א. זאלודקאווסקי און חזן קאמפאזיטאר א. י. לעווינסקי וועלכער ציינונג.

פראפעסאר זאלודקאווסקי איז אבער אויסער מיט זיינע גרויסע מוזיקאלישע ידיעות אויך באוואפענט מיט וועלטליכער בילדונג און באלארען מיט תלמודישע קענטעניש.

...

ריזשארען און מוזיקער.

ווי באוואוסט האט לעצטענס זאלודקאווסקי ארויסגעגעבען א וויכטיגע ווערק איבער חזנים און חזנות מיט'ן נאמען "די אידישע קולטור־טרעגער פון דער אידישער ליטורגיע". וועלכע שטעלט מיט זיך פאר א מין מיניאטור ענציקלאפעדיע פון חזנים און דיריגענטען אין לויף פון לעצטען יאר־הונדערט און אויך באריכערט מיט היסטארישען מאטעריאל וועגען דער אלטער חזנות פון דער ערשטער תקופה אן ווען חזנות ביי אידען האט אנגעהויבען ארויסוואקסען פון די וויקעלאך ביז זי האט דערגרייכט די הויכע מדרגה צו ווערען אויך פון די געהויבענסטע פאקטארען אין דעם אידיש נאציאנאל רעליגיעזען לעבען.

* * *

אויך חזן קאמפאזיטאר לעווינסקי טראגט מיט זיך גאר גרויסע פארדיענסטען אויפ'ן געביעט פון אידישער ליטורגיע. שוין צו 6 יאהר ציהט עס איהם צו מוזיק. זיין ריכטיגע קולטורעלע און מוזיקאלישע דערציהונג הויבט זיך אן פון זיין זינגען ביים זעלבען באריהמטען חזן ר' נח לידער אין קאליש, וואו ער לערענט אויך תלמודישע קענטנישע ביי הרב הגאון ר' שמשון אויערבאך ז"ל (מחבר פון "תפארת שמשון"). ער לערענט שפעטער אונטער אברהם בערנבוים און זיין טשענסטאכאווער חזנים־שולע מוזיק טעאריע, הארמא־

...

און זיין שוהל מיט גרויס ערפאלג צוזאמען מיט זיין פריינד חזן יאסעלע האזענבלאט.

חזן לעווינסקי גרייט זיך איצט ארויסצוגעבען א וויכטיגע זאמלונג פון אידישע שוהל געזאנגען, בעארבייט אויף אן איינגעארטיגען שטייגער, א ווערק אויף וועלכען ער האט אפגעגעבען אנדערהאלבען צעהנדליג יאהר ארבייט.

רערצי באזיצט אויך חזן לעווינסקי אן אויסנאהם מעכטיגע און געשולטע טע־

...

באקאנט אויך צו די טאראנטאר מנגנים און דעריבער ווערט דער דאזיגער מוזיקאלישער אויפטריט ערווארט מיט גרויס אומגעדולד מצד די היגע אידישע מוזיקאלישע און מנגנישע קרייזען.

פארשטאפונג גנב'עט אוועק אייער געזונט

פארטרייבט עס פון אייער סיסטעם מיט קעללאגג'ס אלל־ברען

פארשטאפונג גנב'עט אוועק דאס בעסטע פון אייער לעבען. עס בארויבט אייך פון קראפט, כחות און געזונט! און פיעלע מענשען באגרייפען ניט אז שטענדיגע מיעדקייט, אומרואיגער, צונג, שלעכטער אטעם, זיינען אפט צייכענס אז אייער סיסטעם ליידט פון פארשטאפונג.

איהר מוזט באזייטיגען גיפטיגע שפייז־אפפאלען פון אייער סיסטעם און האלטען זיי כסדר אין באזייטיגען. אבער עס איז דא א ריכטיגער און ניט־ריכטיגער וועג. פילס, דראגס און געוועהנליכע אפפיהר מיטלען גיבען בלויז צייטווייליגע הילף — און זייער דאזע מוז אימער פארגרעסערט ווערען אום צו זיין ווירקזאם.

דער גרויסער נאטירליכער רייניגער איז קעללאגג'ס אלל־ברען. א געשמאקער סיריעל, וואס גיט אייך אייזען אויף צו פראדוצירען בלוט — און, איבער אלעס, באזייטיגט עס פארשטאפונג.

דאקטוירים רעקאמענדירען אלל־ברען. עס איז גאראנטירט. צוויי עס לעפעל טעגליך. אין כראנישע פאלען — מיט יעדען מאלצייט. געדיינקט אז קעללאגג'ס איז דער אריגינעלער אלל־ברען — דער פראדוקט וואס מיליאנען מענשען האבען גוט געהייסען.

עס וועט אייך געפעלען דער טעם פון נים אין אלל־ברען. עסט עס אין פארשיעדענע אופנים. געשמאק מיט מילך אדער קריעם — פרוכט אדער האניג. מאכט מאפינס מיט דעם. ביי אלע גראסערס, און דעם רוישען און גרינעם פעקעדזש. ווערט סערווירט אין האטעלס און רעסטאראנטס. געמאכט פון קעללאגג אין לאנדאן, אנטעריא. קעללאגג'ס אלל־ברען איז אבסאלוט כשר אונטער דער השגחה פון הגודת הרבנים פון טאראנטא.

Kellogg's ALL-BRAN

פארבעסערט אין געשמאק און טעם

אלוועלטליך

מיט איבער 650 ברענטשעס אין קאנאדע און ניופאנדלאנד, מיט אפיסעס אין די פינאנציעלע צענטערס פון גרויס בריטאניען, פאראייניגטע שטאטען, פראנקרייך און מעקסיקא, און מיט באנק קארעספאנדענטען אומעטום, איז די באנק אף מאנטרעאל באמת אלוועלטליך אין איהר פארנעהם און אפעראציעס.

BANK OF MONTREAL

עטאבלירט 1817

טאטאל אסעטס איבער $800,000,000

THE DOMINION BANK

עדלייד און ספעדיינע עוו. ברענטש

גארעט ספעציעל איין אין איהר ברענטש די סוחרים פון דעם דיסטריקט צו ווערען מעהר היימיש אין דער באנק.

נעלט קיין אייראפא שיקען מיר צו די בילינסטע פרייזען. אויסגעצאהלט אין אמעריקאנער דאלארס, אדער ווי אזוי איהר ווילט.

יעהט אונז איידער איהר שיקט געלט. איהר וועט זיכער זיין צופרידען.

ס. ק. קוק, מענעדזש

...

רענד פאר דער אגענטור, ווי זיך געפינען אין א לאגע, אין וועלכער זי מוז אדער פראטעסטירען געגען דעם "ווייסען פאפיער", אדער זי מוז אפנארען די ענגלישע רעגיערונג בנוגע די געפילען פון די יעניגע, וועמען די אגענטור פארטרעט. קיין שום זאך וואלט ניט אזוי באגריסט געווארען, ווי צו זיין אין דער לאגע מיט'ן גאנצען הארצען צו קאאפערירען אין דער פאליסי, וועלכע די ענגלישע רעגיערונג האט באקאנט געמאכט. די אגענטור פארשטעהט פאלשטענדיג איהר פליכט צו דער מאנדאטען־מאכט. אבער זי האט אויך א גרויסען פליכט צו דעם אידישען פאלק, און זי איז געצוואונגען קלאר צו מאכען, אז די אידען אין דער גאנצער וועלט זעגען אייניג אין דעם גלויבען, אז די פאליסי פון דעם "ווייסען פאפיער" איז ניט אין איינקלאנג מיט דעם גייסט פון יענע פונקטען פון דעם מאנדאט וואס מאכט די מאנדאטען מאכט פאראנטווארטליך

...

2 מענשען טויט צוליעב א שידוך

...

האבען אנגעהויבען געהן אין שולע, און אויך דא האבען זיי זיך ניט צעשיידט, צוזאמען פלעגען זיי מאכען די אויפגעגעבענע לעקציעס, צוזאמען אוועקגעהן אין שולע. דערפאר אבער האט סאלטשע ארויסגעוויזען גרעסערע פעהיגקייטען און אויך א גרעסערען ווילען זיך צו לערנען ווי דער יעזשיק, וועלכער איז געווען א פוילער.

שוין אין דער 5־טער קלאס איז יעזשיק אויסגעשלאסען געווארען פון שולע, און ער האט אנגעהויבען ארומצוגעהן פוסט און פאסט, און זיך גענומען חבר'ן מיט פארדעכטיגע חברה ביז וואנען יעזשיק איז געווארען א מיטגליד פון דער אונטערוועלט, און זיך באשעפטיגט מיט גנבות און פרויען האנדעל. ער איז געווארען באוואוסט אלס אויסוואורף.

די עלטערן האבען פון גרויס חרפה זייער זוהן ניט אריינגעלאזט אין שטוב.

...

דער אידישער ענטפער אויף דעם „ווייסען פאפיער" פון דער ענגלישער רעגיערונג

(אויספירליכער טעקסט פון דעם מעמאראנדום וואס די אידישע אגענטור האט צוגעשטעלט צו דער ענגלישער רעגיערונג)

...

שוין זיכער גארניט צו טאן מיט אידישען איינפלוס.

סימפסאן ווייזט ווייטער אן, אז מען דארף זיך רעכענען מיט דער מיינונג, אז דער אפשטעל פון דער ארבייטער־אימיגראציע האט געשאפען דעם איינדרוק,

...

פון די אראבער. דאן וועט דער פלוס פון אידישען קאפיטאל אפגעשטעלט ווערען, און די אראבער וועלען פארלירען די אומדירעקטע באשעפטיגונג וואס זיי קריגען אלס רעזולטאט פון דעם אריינגעקומענעם קאפיטאל. דער "ווייסער פאפיער", וואס

...

בער האבען געמאכט א טעות. דאס מעמאראנדום, קאן מען זעהן פון דעם פאקט, אז סימפסאן זאגט גאנץ קלאר, אז די הויפט אורזאך פון דער ניער ארבייטסלאזיגקייט איז געווען, וואס עס איז אפגעשטעלט געווארען דאס רופען צום מיליטער, ווי די טערקישע רעגיערונג האט דאס געטאן. דער דאזיגער פאקט, זאגט דער מעמאראנדום, האט, פארשטעהט זיך,

...

געלט אין צייט איז ווערט מעהר

איהר וועט זיין א סך צופרידענער דעם יום טוב ווען איהר וועט זיין זיכער, אז דאס געלט וואס איהר האט געשיקט אייערע קרובים אדער פריינט אהיים דורך דער

CANADIAN NATIONAL EXPRESS

איז דערהאלטען געווארען אין צייט.

מיר האבען געמאכט ספעציעלע אראנדזשמענטס מיט אונזערע אייראפעאישע פארטרעטער, אז אלע געלדער וואס וועלען געשיקט ווערען פון היינט אן פאר די יום טובים, זאלען צוגעשטעלט ווערען דורך ספעציעלער פאסט (עיר מעיל) אין אלע ערטער אין פוילען, רומעניע, סאוועט רוסלאנד און אוקראינע.

צו שיקען געלט קענט איהר זיך באנוצען מיט איינעם פון די זעכצען הונדערט (1600) אפיסעס פון די "קענעדיען נאשיאנאל רעיל־וועיס". יעדער סטאנציע אגענט פון די

CANADIAN NATIONAL RAILWAYS

קען שיקען דאס געלט פאר אייך אהיים, און איז שטענדיג גרייט צו העלפען אייך מיט אלע נויטיגע אינפארמאציעס וועגען דעם. איהר קענט אויך שרייבען צו

W. H. BRYCE, Manager
Money Order Dept.
Canadian National Express
355 McGill Street, Montreal

French Line

אייראפא—קענעדע

אויב איהר ווילט ברענגען אייערע קרובים אדער פריינט פון אייראפא, נעהמט אין אנבאטראכט די מעלות פון באנוצען זיך מיט דער פראנצויזישער ליניע. בארעט זיך מיט אונזער נאהענטסטען אידישען אגענט פאר פרייזען און איינצעלהייטען.

כשר'ע קיך
וויינען נענעבען מיט די מאהלצייטען
הויפט אפיס:
53 ריטשמאנד וו.
TORONTO ONT.